

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 30758/2023
21.12.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиље АА (сада ...) из ..., коју заступа пуномоћник Шефкета Доловац, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., кога заступа пуномоћник Ивана Томовић, адвокат из ..., ради вршења родитељског права, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 313/23 од 24.08.2023. године, у седници одржаној 21.12.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог, изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 313/23 од 24.08.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Пазару П2 294/22 од 08.06.2023. године, ставом првим изреке, малолетно дете парничних странака ВВ рођен ...2018. године, поверен је мајци на самостално вршење родитељског права. Ставом другим изреке, уређен је начин одржавања личних односа малолетног детета са оцем на начин описан у том ставу изреке. Ставом трећим изреке, тужени је обавезан да доприноси издржавању малолетног детета плаћањем месечног износа од 10.000,00 динара до 05. у месецу за текући месец на руке мајци, тужиљи или на текући рачун на који га упути од 08.06.2023. године, као дана пресуђења па убудуће док за то постоје законски услови или се одлука не измени новом одлуком суда. Ставом четвртим одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 313/23 од 24.08.2023. године, одбијена је као неоснована жабла туженог и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20 и 10/23 – др. Закон) и утврдио да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су закључиле брак у ... 2018. године и из тог брака имају малолетног сина ВВ, рођеног ...2018. године. Правноснажном пресудом донетом у овом поступку П2 271/21 од 14.02.2022. године, разведен је брак парничних странака. Тужила је рођена ...1989. године у ... и по занимању је дипломирани ..., запослена је и остварује зараду од око 55.000,00 динара. Због поремећених брачних односа напустила је брачну заједницу и прешла да живи у породичној кући својих родитеља, а у току ове парнице од децембра месеца 2022. године, засновала је ванбрачну заједницу са ГГ тако да сада живи у његовој породичној кући која се налази у селу ... код Кућа је опремљена свим неопходним елементима за живот и поседује све неопходне ствари за боравак детета. Тужени је рођен ...1990. године у ..., студент је ... али је запослен и остварује месечну зараду од око 51.000,00 динара. Од прекида брачне заједнице живи са сином, родитељима и млађом сестром у породичној кући својих родитеља која поседује добру опремљеност. Парничне странке немају других прихода осим зарада, нити имају обавезу издржавања других лица осим малолетног детета. По стручном мишљењу органа старатељства које је дато након обављених процена партнерских и родитељског односа, развојних потреба малолетног детета и праћења релација личних односа детета са мајком, утврђено је да се у конкретном случају ради о поступку отуђења детета од мајке чему је допринела очева самовоља, што се огледа у осуђивању мајке да га је напустила, у сваљивању кривице на мајку и довођење детета у агресивна стања, захтевању од детета да буде лојално и послушно оцу и његовим захтевима. Непедагошки обрасци понашања туженог према детету доприносе психолошком узнемиравању детета и стварају проблеме у дететовој девијацији понашања, кроз знаке агресије испољене повишеним тоновима, ударањем, гурањем и одбијањем мајке, што директно утиче на нарушавање дететовог психичког здравља те је у актуелној ситуацији у најбољем интересу детета да се повери мајци на самостално вршење родитељског права будући да је код малолетног ВВ јако изражен синдром отуђеног детета. Са друге стране, мајка детета се показала преданом да на позитиван начин свом детету покаже велику љубав речима и делима, при чему испољава велику забринутост за психичко здравље детета и велику мотивисаност за поверу детета. Оценом налаза и мишљења Института за ментално здравље од 03.02.2023. године, утврђено је да тужила и тужени немају знакове трајне или привремене душевне болести, привремене душевне поремећености или заосталог душевног развоја те да добијени резултат не указује на присуство значајних психолошких проблема. Тужени је мотивисан за вршење родитељског права и у тој улози испољава капацитете да препознаје и испуњава развојне и васпитне потребе детета али не испуњава емоционалне и образовне потребе детета. Тужила је мотивисана за вршење родитељског права и у тој улози испољава капацитете да препознаје и испуњава како развојне и васпитне потребе детета тако и његове емоционалне и образовне потребе. По мишљењу комисије малолетно дете нема знакове трајне или привремене душевне болести, привремене душевне поремећености и заосталог душевног развоја и у току опсервације показао је близак емоционални однос и са оцем и са мајком. Комисија вештака је сагласна са претходно датим

стручним мишљењем органа старатељства да малолетно дете не треба излагати беспотребним поступцима отуђења и довођења у већа стресна психолошка стања у којима су постала изражена агресивна понашања, већ дететов интерес ставити у први план и конкретизовати поверу малолетног детета мајци на даљу бригу и старање, а оцу одредити начин одржавања личних контаката на начин прихватљив и изводљив, као и допринос у дететовом издржавању. Малолетни ВВне остварује дечији додатак и има уобичајене потребе детета тог узраста које су процењене на месечни износ од 20.000,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је у најбољем интересу малолетног детета да буде поверено мајци на самостално вршење родитељског права, уз уређен начин одржавања личних односа са оцем и обавезу оца да доприноси издржавању малолетног детета месечним износом од 10.000,00 динара.

Врховни суд налази да се ревизијом туженог неосновано побија другостепена пресуда због погрешне примене материјалног права.

Према члану 3. став 1. Конвенције о правима детета (Закон о ратификацији конвенције Уједињених нација о правима детета „Службени лист СФРЈ“ - Међународни уговори број 15/90 и „Службени лист СРЈ“ – Међународни уговори број 4/96 и 2/97) у свим активностима које се тичу деце од примарног значаја су интереси детета без обзира на то да ли га спроводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела. Државе чланице се обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законитих старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дете и преузимају у том циљу све потребне законодавне и административне мере (став 2.).

Ова обавеза преузета је чланом 6. став 1. Породичног закона којим је прописано да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета. У спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета (члан 266. наведеног закона) и пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права суд је дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима (члан 270.).

Правилно су нижестепени судови применили материјално право и утврдили најбољи интерес малолетног детета одлучујући да мајка самостално врши родитељско право, а да дете са оцем одржава редовне личне контакте, прихватајући стручно мишљење органа старатељства и дато мишљење Института за ментално здравље. Супротно наводима ревизије, овај суд сматра да су приликом доношења одлуке, нижестепени судови правилно проценили све елементе најбољег интереса малолетног детета, као и способност родитеља да задовоље развојне, васпитне, емоционалне и образовне потребе детета утврђене у смислу чланова 6. и 266. став 1. Породичног закона. Наиме, оба родитеља су мотивисана за вршење родитељског права и у тој улози испољавају капацитете да препознају и испуњавају развојне и васпитне потребе детета, али за разлику од мајке отац у родитељској улози не испољава капацитете да

препознаје и испуњава емоционалне и образовне потребе детета. Наводи ревизије да се од прекида заједнице живота парничних странака о детету искључиво старао отац, те да код детета нису утврђени знаци трајне или привремене душевне болести, привремене душевне поремећености и неправилности у развоју, не доводе у сумњу изнети закључак о најбољем интересу малолетног детета да буде поверено мајци. Наиме, код малолетног ВВ је изражен синдром отуђеног детета због непедагошких образаца понашања туженог који су допринели психолошком узнемиравању детета и створили проблеме у понашању, кроз изражене знаке агресије према мајци, што директно утиче на нарушавање дететовог психичког здравља. Дете показује близак емоционални однос и са оцем и са мајком, па у таквој ситуацији када мајка испољава родитељске капацитете да препознаје и испуњава развојне, васпитне, емоционалне и образовне потребе детета у први план је стављен најбољи интерес малолетног детета поверавањем мајци на самостално вршење родитељског права, уз уређен начин одржавања личних односа са оцем. Предмет оцене са становишта најбољег интереса малолетног детета су биле и измењене породичне прилике на страни мајке, па су без утицаја наводи ревизије да је тужилца засновала ванбрачну заједницу и да очекује рођење детета. Уређено одржавање личних односа малолетног детета са оцем, имајући у виду актуелни контекст непостојања родитељске сарадње, омогућава у конкретном случају очување блискости и емотивног односа са оцем, несумњиво потребног за правилан психофизички развој детета и одржавање породичних веза што је фундаментални елемент појма породичног живота, гарантованог чланом 8. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Критеријуми за одређивање издржавања прописани су чланом 160. Породичног закона, тако да се издржавање одређује према потребама повериоца и могућностима дужника издржавања, при чему се води рачуна о минималној суми издржавања. Правилно су у конкретном случају утврђене потребе малолетног детета на основу његовог узраста и основних животних потреба, као и материјалне прилике оца и утврђена његова обавеза издржавања детета у износу који ће уз допринос мајке на адекватан начин задовољити потребе детета.

Делом навода ревидента се оспорава налаз и мишљење Института за ментално здравље и посредно или непосредно оспорава чињенично стање које по његовом мишљењу није правилно или потпуно утврђено у спроведеном поступку. Међутим, ови наводи нису основани, јер не доводе у сумњу правилност побијане пресуде у погледу одлуке о поверавању малолетног детета, одржавању личних односа са оцем и висини издржавања, као ни правилну примену материјалног права садржаног у наведеним одредбама Породичног закона.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић